

50-åras glade Harstad-jenter.

Greta Jakobsen (før Bendiksen)

Fra foldeskjørt og knestrømper til "strekkbelter" og nylonstrømper.

I dette år: 2000, fyller de fleste av oss 60 år. Vi som hadde den glede å være tenåringer i de glade 50-årene. Vi Harstadjenter, som er spredt over det ganske land og kanskje over hele verden. Noen er tilbake i hjembyen, og jeg er ganske sikker på at de fleste kjenner seg igjen i denne nostalgis beretning.

Ja, hva gjorde vi jenter i 50-åra?

Først på femtitallet var vi enda opptatt på Byskolen. Legg merke til at jeg nevner Byskolen, for Sama og Seljestad var vi så enige om ikke hørte til "Byen".

Skolen var sentrum i livet vårt. Vi hadde lærere som klokker Kristiansen, som ikke lot en time gå fra seg uten å lære oss kristendom og salmevers. Min barndomstro var det blant annet hans som la grunnlaget for.

Fru Jakobsen (Gudrun), (Vi kalte dem aldri med fornavn den gangen) vår håndarbeidslærerinne, satte alltid radioen på om morgenen i hennes time. Da de under andakten ba Fadervår, la vi håndarbeidet fra oss og foldet hendene våre og var stille, lydlige jenter.

Hun sa at hvor travelt vi enn måtte ha det nå og i fremtiden, hadde vi det aldri mer travelt enn at vi hadde tid til å folde hendene våre når vi hørte Fadervåret. Disse ordene glemmer jeg aldri, og det har jeg har senere fortalt henne mange ganger.

Vi hadde mange hyggelige og lærere: Mikalsen, Haldorsen, Rafter, Gunnesdahl, fru Heimdahl, frøken Brattås og mange flere.

Etter sjuendeklassen forlot vi barneskolen og gikk over til realskolen for de fleste av oss. Nå kom ungdommen "utenbys" til og vi var to parallellklasser. Vi jenter holdt sammen, men kastet selvfølgelig noen stjalne øyekast over til guttene i klassen. Vi holdt til på den gamle realskolen, og vi måtte ikke gå taktfast opp trappa til andre etasje, for det ville den ikke tåle.

Klasserommene var ikke av de mest attraktive, men oppe i denne andreetasjen fikk vi da lærdom inn fra de lærerne og lektorene der.

Lind, Bentzrød, Rynning, Aasen, Bassøe, Besstun, fru Økland, fru Agersborg. Alle fargerrike personer, som jeg husker så godt.

Bassøe hadde vi i tysk og han åpnet alltid timene sine med: "Vakna Jæklare! I graven kan ni sova"! Han så vel at vi ofte var både trøtte og giddesløse.

En gang trødde vi alle taktfast i golvet, ikke høydyldt, men nok til at blekkhusene klirret på kateteret. Bassøe var nesten sikker på at det var jordskjelv. For sikkerhets skyld fikk han Odd Børre Sørensen opp på kateteret for å sjekke om han merket noe. Da satt vi

selvfølgelig stille med føttene og ingenting skjedde. Og slik fortsatte vi ei stund....

Turn: Slik var turndrakten den gangen.

Her er Greta Bendiksen på Harstad Stadion under ei turnoppvisning

En annen gang var det en av lærerne som syntes Eivind Grønlie satt for henslengt på pulten og mente han var lat.

Godeste Eivind reiste seg og tok noen saltoer fram mellom pultene. Gjett om det var en lærer som ikke gjentok mer om latskap! Eivind var storturner i Harstad og senere keeper på HIL i mange år, så noen lærte vel å "ikke skue hunden på håra".

Jeg kan også huske at Odd Børre Sørensen og Karl Erik Harr konkurrerte i tegnetimene. Vi andre gjorde så godt vi kunne, men disse to utmerket seg. Ja, nå skriver jeg om guttene igjen. Er det ikke typisk jenter?

Konfirmasjonstiden kom. Vi begynte allerede med undervisninga høsten 1954 i kjelleren på Bethel hvor presten Harr underviste oss. Vi skalv både i knær og stemme når vi måtte reise oss opp en etter en og ramse opp katekisme og salmevers.

Konfirmasjon: Selve konfirmasjonsdagen var søndag 8. Mai 1955. Det var i Bethels kirkesal, og der var det stappfullt av familier og bekjente. Vi satt i rad og rekke nedover salen. (Red. anm: En forstørrelse av dette bildet kostet kr. 3,50).

Vi jenter var selvfølgelig opptatte av hva vi skulle ha på oss på konfirmasjonsdagene.. Vi hadde tweed-drakter, drakter av annet tøy eller taftkjoler til overhøringsdagen . Lange, hvite kjoler i forskjellige fasonger til selve konfirmasjonsdagen, Min kjole husker jeg Edith Andreassen sydde. Jeg var mange ganger og prøvde den hos henne og jeg syntes den ble så fin! Jeg må heller ikke glemme de hvite skoene med "sling-back". Det var litt høye heler med åpen hel og reim bak på ankelen. Et par av jentene haddeanskaffet seg bunad, og de var så fine. Selv om dette skulle handle om jentene, så er jeg nødt til å nevne at gutta var vært så stilige i sorte dresser, hvite skjorter med tversover-sløyfer. Og vannkjemmet hår!

Jentenenes hårfrisyrer var nokså like. Vi hadde jo vært hosfrisørdama og panneluggene var enten sirlig fram i panna eller til side i bølgefasjon. Noen hadde til og med tatt permanent og de var så fine og "voksne".

Selve konfirmasjonsdagen var søndag 8. Mai 1955. Det var i Bethels kirkesal, og der var det stappfullt av familier og bekjente. Vi satt i rad og rekke nedover salen. Jentene på den ene siden og guttene rett over. Jeg minnes dette som en stor og god høytidsdag. Familiemiddagen ble holdt hjemme, og det var ikke snakk om at det ikke var plass! Stuen var ikke av de største dimensjonene den gangen, men ingen tenkte på det. Hjemme hos oss hadde vi til og med dekket på et bord i soveværelset. Det kan tenkes at noen holdt selskapet ute, men det kan jeg ikke huske.

Konfirmasjonsgavene hadde sin egen historie. På den tiden var det vanlig å få sitt første armbåndsur i konfirmasjonsgave hos foreldrene våre og så måtte det være:Paraply og veske! Ellers gikk det på smykker, og jeg kan huske at jeg fikk et lite fotoapparat hos yngsteonkelen min og det "Baby-Brownie"-apparatet har jeg den dag i dag, om enn ikke i bruk. Det var stor stas med mange telegrammer. Ikke slike med penger i, men i noen var det blomsterduft i og det var toppen! Det første telegrammet mitt på den dagen, fikk jeg forresten av nabogutten min da, Helge Enoksen, som også var konfirmant den dagen.

Han kom så sjenert på døra og leverte meg dette telegrammet og jeg mener enda at det var et med blomsterduft! Er det ikke rart hvordan slike episoder dukker fram?

Konfirmantene: Her er konfirmantgjengen samlet. Regner med at de fleste kjenner igjen ansiktene her. Klokke Kristiansen og Prost Harr.

Konfirmasjonsmandagen, etter kirketid, møttes vi nede i byen for å vise oss fram til hverandre. Vi håpet i det stille på litt regn, slik at vi kunne få vist fram paraplyene i oppslått stand.

På den tiden kan jeg også erindre at noen av jentene hadde kjøpt gabardinkåper. Jeg hadde spart noen ører i Harstad Sparebank, og jeg husker jeg var ikke så lite stolt, da jeg tok ut etthundreogtjuefem kroner og kjøpte rød kåpe. Bestevenninene mine: Tove Besstun og Inger Gjertsen hadde samme kåpe i blått. Var dette omvendt, kanskje, men et er vel ikke så farlig? Vi måtte i alle fall ha akkurat like kåper!

Mens jeg er inne på moter, kan jeg vel bare fortsette. Det som var "i vinden" på den tiden, var swing-skjørt i taft med stivede, hvite underskjørt. Vi stivet dem i sukkerlake, og hver lørdag ettermiddag var antagelig de fleste kjøkkengulvene i venninnekreten klisne etter all sukkeret. I håndarbeidstimene på realskolen sydde vi grønne twillskjørt med enorm vidde, Vi lå på golvet og brukte den største passerer som fantes for å få den rette dimensjonen på skjørtet. Vi hadde gule "Kelly-Coat". Det var noe ala vår tids allværsjakker, tror jeg.

Så må jeg ikke glemme: Nylonstrømpene med søm bak, som gjorde sin store inntogsmarsj blant oss! Da var det alltid å snu seg og vri hodet bakover og sånn tilforlatelig kaste ett henslenkt blick bak for å se om sømmene var rette. For det måtte de altså være!

Hofteholderen! Et kapittel for seg selv. Dersom en av "gummiknottene" i stroppene var borte, festet vi en tioring øverst i selve strømpen og festet den i hekta. For et liv!

Ballerinaskoene må jeg ikke glemme. Navnet sier jo selv hvordan de så ut. De fantes til og med i flere farver. Litt senere ble

det "in" med cognacfargede, høyhæla sko, og vi måtte holde hverandre godt i armen når vi stolpret oss til byen, for dette var uvante greier.

Har jeg glemt det brede "strikkbeltet" eller "strekkbeltet", som vi hadde rundt livet enten vi var tykke eller tynne? Sorte med spenner foran. De var toppen, de! Munkekapper, duffelcoat, Ola-bukser med rutete oppbrett var også en del av motebildet på tid.

Da vi ble grønnruss, etter tre år på realskolen, brukte de fleste av oss halvlange fløyelsjakker og de grønne twillskjørtene vi hadde sydd på skolen. På selveste 17. Mai, hadde vel de fleste drakt. Selv om jeg skriver om moter her, vil det jo ikke si det samme som om at vi alle hadde det. Mange av mødrene sydde klær og jamen var de flinke!

Jeg må fortelle litt om hvordan vi feiret russetiden. Vi var jo grønnruss, mens rødrossen var et trinn over oss i "sosial rang" på den tiden. Vi hadde hver vår russefeiring, som var en selvfølge. Vi møttes 17.mai tidlig på morgenkysten og da først hadde vi lov til å ta "russeklærne" i bruk, inkludert bambusstokken med grønn sløyfe og grønn "ropert".

Grønnrussejenter: 17. Mai 1957 klokken 0700. Fra venstre: Hilda Bruteig, Gunn Klæboe Andreassen, Inger Gjertsen og Karin Marthinussen.

Klokka fire eller fem på morgenen knakket jeg på døra hos Marit Larsen, som da bodde ved siden av Holstegården i Samasjøen, og sammen travet vi til byen og møtte de andre. Vi entret lastebilene vi hadde leid, og kjørte først til alle lærerne våre og vekket dem med russefløyter og rop. Så kjørte vi stille og rolig inn i militærleiren på Ila. Vaktene "overså" oss, og da vi kom inn på plassen, satte vi i gang sirener, fløyter, banking på tønner og alt bråk vi kunne finne på. Da skulle dere ha sett: Halvpåkledte militærgutter kom rennende ut og trodde minst at krigen var brutt ut. Ja, vi hadde det i hvert fall moro! Vi gikk i "morgentog" som startet ved Gullhaugen kl. 0700. Barnetog et entret vi oss inn i etterpå, også i borgertog et på ettermiddagen. Slitne etter all festivitassen, kan jeg ikke huske at vi hadde noen spesiell feiring på kvelden. I hodene våre lurte nok spøkelset om eksamenskarakterene og de ble slått opp på veggen på skolen! Der sto det også om vi hadde bestått eller ikke. Men i alle fall avsluttet vi russetiden med en alle tiders russetur til Tromsø med hurtigruta..

